

Strada *Ficțiuni*

KIM

Strada Ficțiunii

Mergi pe o stradă.

Cosmopolită. Straniu familiară. Cu miros de mare, de scorțișoară sau de cerneală. Trecătorii par manierați. Nonconformiști. Plini de umor. Ai căutat mereu strada asta. Paralelă cu modele.

Perpendiculară pe modern. Nouă. Efervescentă. De tradiție bună. Cu seraiuri, *palazzo*-uri și hamace. Cu zgârie-nori și arcade. Cu clădiri invizibile. O stradă care se construiește pe măsură ce ți-o imaginezi.

Iată-l și pe omul cu umbrelă colorată, care știe drumul, dar se lasă purtat de suflul imaginației. Ghidul tău. Și, cum pe Strada Ficțiunii contează și plimbarea, nu doar destinația, dă mai întâi un tur.

Turul Clasic. Urmărește dreptunghiul colorat. Te vor acompania doar clasicii care au trecut testul timpului.

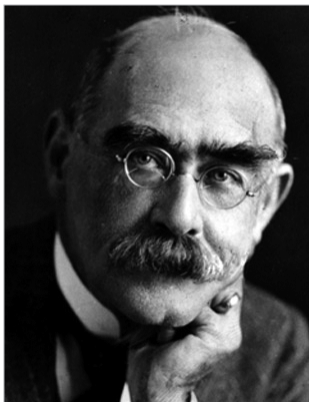

Turul Contemporan. Urmărește pătratul colorat. Te vor întâmpina autori care nu scriu neapărat pentru premii și vei descoperi debutanții chiar de la debut.

Turul Bestseller. Urmărește cercul colorat. Ești în rețea cu scriitorii din cele mai fierbinți topuri ale lumii.

RUDYARD KIPLING

Rudyard Kipling s-a născut în 1865 la Bombay, în India. A studiat în Anglia, la United Services College din Bideford. În 1882 s-a întors în India, unde a lucrat câțiva ani la ziarul *Civil and Military Gazette* din Punjab, având astfel ocazia să călătorească în toată țara. A debutat în 1886 cu volumul de poezii *Departmental Ditties* și a devenit repede cunoscut ca autor de proză scurtă, poezii și romane. În 1894 a publicat romanul *Jungle Book (Cartea junglei)*, una dintre cele mai cunoscute și mai îndrăgite cărți pentru copii, iar în 1901, *Kim*, considerat de critici ca fiind capodopera sa.

În 1998, Modern Library a inclus romanul *Kim* pe locul 78 în lista sa, „100 cele mai bune romane în limba engleză ale secolului XX“. A mai publicat, printre altele: *The Light that Failed (Se lasă noaptea)*, roman, 1890), *The Second Jungle Book (A doua carte a junglei)*, 1895), *The Seven Seas* (versuri, 1896), *Captains Courageous* (roman, 1897), *Just So Stories* (povestiri, 1902) și *Trafficks and Discoveries* (povestiri, 1904). Pentru prodigioasa lui activitate literară, Rudyard Kipling a primit în 1907 Premiul Nobel pentru Literatură, iar 1926, The Gold Medal of the Royal Society of Literature. S-a stins din viață în anul 1936.

Vocea autorului

„Dacă ar fi predată sub forma unor povești, istoria n-ar fi niciodată uitată.“

Rudyard Kipling

RUDYARD KIPLING

KIM

Traducere din limba engleză și note de
Ruxandra Câmpeanu

Postfață de Crenguța Năpristoc

EDITURA ALLFA

KIM
Rudyard Kipling

KIM
Rudyard Kipling
Copyright © 2012 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KIPLING, RUDYARD

Kim / Rudyard Kipling; trad.: Ruxandra Câmpeanu;
postf. de Crenguța Năpristoc. – București: ALLFA, 2012
ISBN 978-973-724-457-4

I. Câmpeanu, Ruxandra (trad.)
II. Năpristoc, Crenguța (postf.)

821.111-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.
Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALLFA**,
is strictly prohibited.

Copyright © 2012 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare: Crenguța Năpristoc
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Anca Tach
Design copertă: Alexandru Novac

1

„Voi, cei ce umblați pe Strâmta Cale
Spre Ziua Judecății de Apoi,
Fiți buni când «păgânii» se-adună roi
spre slava lui Buddha la Kamakura!“
Buddha at Kamakura

Stătea, sfidând ordinele municipale, călare pe țeava tunului Zam-Zammah, care trona pe soclul lui de cărămidă, peste drum de vechea Ajaib-Gher – Casa Minunilor, după cum îi zic indigenii Muzeului din Lahore. Cine stăpânea Zam-Zammah, „dragonul care scuipe flăcări“, stăpânea și Punjabul, căci falnicul tun din bronz verde era întotdeauna primul care cădea în mâinile cuceritorilor.

Kim era oarecum îndreptățit să se afle acolo – după ce îl dăduse jos în șuturi de pe pivotul tunului pe băiatul lui Lala Dinanath –, de vreme ce Punjabul era în mâinile englezilor, iar Kim era englez. Deși era negru ca smoala, la fel ca orice alt indigen, deși prefera să vorbească hindustana, limba sa maternă, într-o pășărească tăragănată, deși se întovărășea cu băieții din bazar pe picior de egalitate, Kim era totuși alb – un alb sărman, dintre cei mai săraci. Metisa care avea grijă de el (fuma opiu și se dădea drept proprietara unei prăvălii de mobilă la mâna a doua de lângă piața unde erau trase birjele ieftine) le spusese misionarilor că este sora mamei lui Kim; dar mama lui fusese bonă la familia unui colonel și îl luase de bărbat pe Kimball O’Hara, un tânăr stegar din regimentul irlandez The Mavericks. Pe urmă, acesta preluase un post la calea ferată Sind-Punjab-Delhi, iar regimentul lui se întorsese acasă fără el. Nevasta îi murise de holeră în Ferozepore, iar O’Hara se apucase de băutură și începuse să hoinărească de colo-colo de-a lungul șinelor de cale

ferată, ținând în brațe copilașul de trei ani, cu privire ageră. Tot felul de societăți de binefacere și de preoți militari, făcându-și griji pentru copil, încercaseră să i-l ia, dar O'Hara îi ținuse pe toți la distanță, până dăduse de femeia care fuma opiu și prinsese gustul de la ea și murise așa cum mor albi săraci în India. La moarte, toată averea lui consta în trei documente: unuia îi zicea „ne varietur“, pentru că aceste cuvinte stăteau scrise sub semnătura lui, iar altuia, „certificatul său de serviciu militar“. Cel de-al treilea era certificatul de naștere al lui Kim. Hârtiile acelea aveau să facă din micuțul Kimball un bărbat, după cum obișnuia el să zică în glorioasele ore de opiu. Kim nu avea voie sub niciun chip să se despartă de ele, pentru că făceau parte dintr-o vrăjitorie extraordinară, felul de vrăjitorie pe care-l practicau oamenii acolo, în spatele Muzeului, în marea Jadoo-Gher, văruiată cu albastru și alb – Casa Vrăjilor, cum i se zicea noii Loji Masonice. Într-o bună zi, totul se va aranja de la sine, spunea el, iar cornul va răsună pentru Kim printre coloane – niște coloane uriașe – de frumusețe și de putere. Însuși colonelul, călărind în fruntea celui mai bun regiment din lume, se va supune ordinelor lui Kim – micuțul Kim, care ar fi trebuit să o ducă mai bine decât tatăl său. Nouă sute de draci de primă mână, care se vor închina la un Taur Roșu pe un câmp înverzit și vor sta la ordinele lui Kim, asta dacă nu-l vor fi uitat pe O'Hara – sârmanul O'Hara, care era brigadier la Ferozepore. Apoi, prăbușit pe scaunul de papură care zăcea rupt pe verandă, vărsa lacrimi amare. După moartea lui, femeia cususe pergamentul, documentul și certificatul de naștere într-un săculeț de piele ca pentru talismane, pe care i-l legase la gât lui Kim, cu un șnur.

— Și, într-o bună zi, spunea ea, amintindu-și vag de profețiile lui O'Hara, o să vină după tine un mare Taur Roșu pe un câmp înverzit, și colonelul, călare pe calul lui falnic, da, și nouă sute de draci, adăuga ea în engleză.

— Aha, o să țin minte! spunea Kim. O să vină un Taur Roșu și un colonel călare, dar tata zicea că mai întâi o să vină cei doi oameni care o să facă pregătirile pentru toate astea. Tata zicea că așa fac ei mereu; și întotdeauna e așa când oamenii se îndeltnicesc cu vrăjitoriile.

Dacă femeia l-ar fi trimis pe Kim cu hârtiile acelea până la Jadoo-Gher, băiatul ar fi fost, mai mult ca sigur, luat în primire de Loja Provincială și trimis la Orfelinatul Masonic din munți; dar ea nu prea dădea crezare lucrurilor pe care le auzea despre vrăji. Iar Kim avea și el părerile lui. Când ajunse la vârsta indiscrețiilor, învăță să-i ocolească pe misionarii și pe albi cu înfățișare gravă, care îl întrebau cine este și cu ce se ocupă. Căci Kim se pricepea de minune la a nu face nimic. Într-adevăr, cunoștea ca în palmă minunatul oraș fortificat Lahore, de la Poarta Delhi până la șanțul de apărare; era în cârdășie cu oameni care aveau vieți mai bizare decât în visele cele mai îndrăznețe ale lui Hārūn al-Rashīd și avea o viață furtunoasă, ca în *O mie și una de nopți*, căreia misionarii și secretarii societăților de binefacere nu aveau cum să-i înțeleagă farmecul. Prin mahalale i se spunea Micul Prieten al Întregii Lumi; deseori, pentru că era iute de picior și trecea neobservat, făcea diverse comisioane noaptea, umblând pe acoperișurile îngrămădite, pentru tinerii spilcuiți și dichisiți din lumea bună. Era vorba de aventuri amoroase – atâta lucru știa și el, firește, de vreme ce se familiarizase cu toate relele încă de când învățase să vorbească –, dar ceea ce îi plăcea la nebunie era jocul de dragul jocului: să umble după pradă, pe furiș, prin coltoane și pe alei întunecoase, să se cațăre pe burlane, să pândească și să tragă cu urechea la sporovăiala femeilor, stând întins pe acoperișurile plate, și să fugă năvalnic de pe un acoperiș pe altul, la adăpostul întunericului fierbinte. În afară de asta, mai erau și oamenii lui Dumnezeu, fachirii mânjiți cu funingine, lângă altarele lor de cărămidă, sub copacii de pe malul râului, pe care îi cunoștea destul de bine – îi saluta când se întorceau de la cerșit și, când nu era nimeni în preajmă, mânca din aceeași strachină cu ei. Femeia care avea grijă de el îi cerea stăruitor, în lacrimi, să poarte haine europene: niște pantaloni, o cămașă și o pălărie boțită. Lui Kim îi venea mai ușor să îmbrace veșminte hinduse sau musulmane când umbla cu anumite treburi. Unul dintre tinerii din lumea bună – cel care fusese găsit mort pe fundul unei fântâni în noaptea în care fusese cutremur – îi dăruise odată un rând de haine de hindus, cu tot ce-i trebuia, o costumație ca de vagabond de castă inferioară, iar Kim o dosise bine, sub niște

scânduri, în depozitul de cherestea al lui Nila Ram, dincolo de Înalta Curte din Punjab, unde buștenii de cedru înmiresmați stăteau stivuiți la uscat, după ce călătoriseră pe apele râului Ravi. Când se puneau la cale sau era rost de vreo năzbâtie, Kim se folosea de comoara lui, întorcându-se pe verandă în zori, frânt de oboseală, după ce chiuise în urma unui alai de nuntă sau țipase la un festival hindus. Câteodată găsea câte ceva de mâncare în casă, dar de cele mai multe ori nu, și atunci ieșea din nou să mănânce ceva cu prietenii lui indigeni.

Pe când bocănea din călcăie pe Zam-Zammah, se oprea din când în când din jocul său de-a „regele castelului” cu micul Chota Lal și cu Abdullah, fiul vânzătorului de bomboane, ca să-i arunce o vorbă obraznică sergentului indigen care păzea șirurile de papuci de la intrarea în Muzeu. Indianul voinic îi zâmbea îngăduitor: îl știa pe Kim de multă vreme. La fel și sacagiul, care trecea, stropind drumul uscat cu apă din desaga lui de piele de capră. La fel și Jawahir Singh, tâmplarul Muzeului, aplecat deasupra unor noi lăzi de împachetat. La fel și toți cei din împrejurimi, în afară de țăranii de la câmp, care se îmbulzeau în Casa Minunilor să se uite la lucruri făcute de oameni din provincia lor și de prin alte părți. Muzeul era dedicat artelor și meșteșugurilor indiene și oricine avea nevoie de vreo lămurire putea să-l întrebe pe custode.

— Dă-te jos! Dă-te jos! Lasă-mă și pe mine! strigă Abdullah, cocoșându-se pe roata lui Zam-Zammah.

— Tac-tu a fost cofetar, mă-ta fura *ghee*¹, cânta Kim. Musulmanii au căzut cu toții de mult de pe Zam-Zammah!

— Lasă-mă să urc! striga cu voce pițigăiată micul Chota Lal, care purta un fes brodat cu fir de aur.

Averea tatălui său se ridica poate la jumătate de milion de lire sterline, dar India este singura țară democratică din lume.

— Și hindușii au căzut de pe Zam-Zammah. I-au împins musulmanii. Tac-tu a fost cofetar...

Se opri, fiindcă, de după colț, dinspre gălăgiosul Bazar Motee, venea târșâindu-și picioarele un om cum Kim nu mai văzuse,

¹ Unt clarificat, folosit în bucătăria indiană (hindustană în original).

deși credea că știe toate castele. Era înalt de aproape doi metri, învelit în fald după fald de zdrențe, cum sunt păturile pentru cai, iar veșmântul lui nu-i amintea lui Kim de niciun meșteșug sau profesie cunoscute. Avea agățat la cureaua un toc de stilou lung, făcut din zale de fier și un șirag de mătânie de lemn, cum poartă oamenii sfinți. Pe cap avea un fel de beretă țuguiață și uriașă. Chipul îi era gălbejit și zbârcit, ca al lui Fook Shing, cizmarul chinez din bazar. Ochii migdalați arătau ca niște tăieturi înguste de onix.

— Cine e ăla? îi întrebă Kim pe tovarășii lui.

— O fi un bărbat, zise Abdullah, holbându-se, cu degetul în gură.

— Fără-ndoială, răspunse Kim. Dar nu e un bărbat din India pe care eu să-l mai fi văzut până acum.

— Poate e preot, zise Chota Lal, trăgând cu ochiul la mătânie. Uite! Intră în Casa Minunilor!

— Nu, nu, zise polițistul, dând din cap. Nu-nțeleg ce spuneți!

Sergentul vorbea punjabi.

— O, Prietene al Întregii Lumi, ce spune?

— Trimite-l încoace! zise Kim, sărind de pe Zam-Zammah și înroșindu-și călcăiele goale. E străin, iar tu ești un bivol.

Bărbatul se întoarse, neajutorat, și se îndreptă spre băieți. Era bătrân, iar mantaua lui de lână încă răspândea mirosul greu, înțepător al pelinului din trecătorile de munte.

— Copii, ce e casa aia mare? întrebă el în urdu, într-o limbă foarte îngrijită.

— Ajaib-Gher, Casa Minunilor! zise Kim, fără să i se adreseze cu vreun apelativ anume, cum ar fi *lala* sau *mian*¹. Nu reușea să-și dea seama de ce credință e bărbatul.

— Aha! Casa Minunilor! Poate să între oricine?

— Scrie deasupra ușii: poate să între toată lumea.

— Fără să plătească?

¹ *Lala* („hindus”) și *mian* („musulman”), formule reverențioase folosite în adresarea către persoane cu un statut social înalt (hindustană în original).

— Eu intru și ies când vreau! Și *eu* nu sunt bancher! râse Kim.

— Vai! Sunt un biet bătrân. N-am știut.

Apoi, trecându-și degetele peste mătâni, se răsuci pe jumătate spre muzeu.

— Din ce castă ești? Unde e casa ta? Vii de departe? întrebă Kim.

— Am venit prin Kulu¹, de dincolo de Kailas², dar ce știi tu? Dinspre munții unde aerul și apa sunt proaspete și reci, oftă el.

— Aha! *Khitai* – un chinez! zise Abdullah triumfător.

Fook Shing îl gonise odată din prăvălie pentru că scuiparse idolul chinezesc de deasupra pantofilor.

— *Pahari* – un muntean, zise micul Chota Lal.

— Da, copile, un muntean venit din niște munți pe care n-o să-i vezi niciodată. Auzit-ai de Bhotiyal – Tibet? Nu sunt *khitai* defel, ci *bhotiya* – tibetan, dacă ții neapărat să știi; un lama sau, să zicem, un guru, pe limba ta.

— Un guru din Tibet! spuse Kim. N-am mai văzut așa ceva! Asta-nseamnă că există hinduși în Tibet?

— Noi urmăm Calea de Mijloc, trăind în pace în lamaseriile noastre, iar eu am pornit să văd Cele Patru Locuri Sfinte înainte să mor. Acum și voi, care sunteți niște copii, știți la fel de multe ca mine, care sunt bătrân, zise el, zâmbindu-le băieților cu blândețe.

— Ai mâncat?

Se scotoci la sân și scoase o strachină de lemn pentru cerșit, roasă de vreme. Băieții încuviințară din cap, căci toți preoții pe care îi știau ei cerșeau.

— Încă nu vreau să mănânc, zise el, întorcând capul ca o broască țestoasă la soare. E adevărat că sunt multe imagini în Casa Minunilor din Lahore?

Repetă ultimele vorbe, ca și cum ar fi vrut să se asigure că a ajuns unde trebuie.

— E adevărat, zise Abdullah. E plină de *bûts* păgâne. Și tu ești un idolatru.

¹ Vale de la frontiera de sud a Cașmirului.

² Cel mai înalt vârf al lanțului Kailas din Munții Himalaya.

— Nu-l băga în seamă, zise Kim, aia e casa guvernului și nu e nicio idolatrie înăuntru, doar un sahib cu barbă albă. Vino cu mine și o să-ți arăt!

— Preoții ciudați mănâncă băieți, șopti Chota Lal.

— Țsta mai este și străin, și *bût-parast* – idolatru, zise Abdullah, mahomedanul.

Kim râse :

— E nou-venit. Fugiți și băgați-vă sub fustele mamelor voastre! Vino cu mine!

Kim împinse cu un păcănit turnichetul care înregistra automat vizitatorii; bătrânul îl urmă și încremeni de uimire. În holul de la intrare erau înșirate statuile greco-budiste mai mari, făcute, numai învățați știu cu cât timp în urmă, de către meșteri uitați, ale căror mâini căutaseră, nu fără dibăcie, geniul grecesc, ce le va fi fost transmis în mod misterios. Erau sute de exponate, frize cu basoreliefuri, bucăți de statui și lespezi încărcate cu figuri care împodobiseră cândva zidurile de cărămidă ale stupelor și mănăstirilor budiste din ținuturile din nord și care acum, după ce fuseseră descoperite și etichetate, erau mândria Muzeului. Cu gura căscată, lama se uita când la una, când la alta, și, într-un final, se opri ca trăsniț în fața unui altorelief uriaș, care înfățișa o încoronare sau o apoteoză a Stăpânului Buddha. Buddha era înfățișat șezând pe o floare de lotus cu petalele atât de puternic conturate, încât păreau aproape desprinse. În jurul lui îl proslăvea o întreagă cohortă de regi, de străbuni și de alți Buddha din vechime. Dedesubt erau ape acoperite de flori de lotus, cu pești și păsări de apă. Doi *dewa*¹ cu aripi de fluture îi țineau o cunună deasupra capului. Mai sus, altă pereche sprijinea o umbrelă peste care se înălța coroana împodobită cu nestemate a lui Bodhisattva².

— Stăpânul! Stăpânul! E însuși Sakya Muni³, zise lama, aproape oftând, și începu să recite în șoaptă minunata invocație budistă :

¹ Ființe supranaturale în religia budistă.

² Aspirant la statutul de Buddha.

³ Unul dintre titlurile lui Gautama Buddha, înseamnând „Înțeleptul celor din Sakya“.

*Ale Lui sunt Calea, Legea, aparte,
Ale Celui pe care Maya¹ Îl ținea la piept,
Stăpânul lui Ananda², Bodhisattva.*

— El e aici! Legea cea Desăvârșită³ e și ea aici! Pelerinajul meu a început sub auspicii bune. Și ce măiestrie! Ce măiestrie!

— Colo-i sahibul! zise Kim și se trase într-o parte, în aripa în care se aflau lăzile cu obiecte pentru expoziția de artă și meșteșuguri.

Un englez cu barbă albă se uita la lama. Lama se întoarse spre el cu gravitate, îl salută și, după ce se scotoci o vreme prin faldurile veșmântului, scoase un carnet și o bucată de hârtie.

— Da, așa mă cheamă, spuse englezul, zâmbind la vederea scrisului stângaci și copilăresc.

— Unul dintre noi a făcut un pelerinaj la Locurile Sfinte – acum e stareț la mănăstirea Lung-Cho – și de la el am numele, se bâlbâi lama. Mi-a povestit despre lucrurile astea, adăugă, făcând un gest cuprinzător cu mâna lui uscățivă, care tremura.

— Atunci fii binevenit, o, lama din Tibet! Aici sunt icoanele și aici sunt și eu, ca să dobândesc cunoaștere, zise, aruncând o privire la chipul lui lama. Să mergem la mine-n birou!

Bătrânul tremura de emoție.

Biroul era o cămăruță de scânduri, sărăcăcioasă, îngustă, separată printr-un perete de galeria cu sculpturi. Kim se așeză pe podea, lipindu-și urechea de o crăpătură din ușa de cedru, apoi, urmându-și instinctul, se lungi ca să asculte și să privească mai bine.

Cea mai mare parte a conversației era cu mult peste puterea lui de înțelegere. Lama, la început greoi la vorbă, îi povesti custodelui despre lamaseria lui, Such-zen, care se găsea față în față cu Stâncile Pictate, cale de patru luni de mers pe jos. Custodele scoase un album imens de fotografii și îi arătă exact

¹ Mama prințului Siddhartha Gautama (Buddha).

² Fratele vitreg și discipolul lui Buddha.

³ Învățăturile lui Buddha.

locul, cocoțat pe colțul lui de stâncă, cu vedere la valea nesfârșită cu straturi peste straturi de piatră colorată.

— Da, da! strigă lama, punându-și o pereche de ochelari chinezești cu ramă de corn. Iată ușița prin care aducem lemne pentru iarnă! Și tu... Voi, englezii, știți lucrurile astea? Cel care e acum stareț la Lung-Cho mi-a vorbit despre asta, dar nu l-am crezut! Domnul nostru, Desăvârșitul, e proslăvit și aici? Și se cunoaște viața Lui?

— E toată sculptată în piatră. Vino să vezi, dacă nu ești oboșit!

Târșâindu-și picioarele, lama ieși în galeria principală și, însoțit de custode, vizită colecția cu devoțiunea unui om evlavios și cu admirația instinctivă a unui artist.

Recunoștea, scenă după scenă, figurile neclare săpate în piatră și, cu toate că îl nedumereau ici și colo convențiile stilului grecesc, pe care nu-l cunoștea, se entuziasma ca un copil la fiecare nouă descoperire. Acolo unde succesiunea evenimentelor se întrerupea, custodele o completa cu ajutorul teancului său de cărți, în franceză și în germană, cu fotografii și reproduceri.

Iată-l pe evlaviosul Asita, omologul lui Simeon din povestea creștină, ținându-l pe Copilul Sfânt pe genunchi, în timp ce mama și tatăl ascultă; și iată episoade din legenda vărului Devadatta¹. Iat-o pe femeia netrebnică care l-a acuzat pe Domnul de necurăție; iată învățăturile din Parcul Cerbilor; miracolul care i-a uimit pe cei care se închinau focului; iată-l pe Bodhisattva cu toată pompa regală, ca prinț; nașterea miraculoasă; moartea de la Kusinagara, unde discipolul cel slab și-a pierdut cunoștința, în timp ce meditația era reluată la nesfârșit sub arborele Bodhi; iar scenele în care se proslăvea strachina pentru pomană erau pretutindeni. Custodele înțelese imediat că oaspetele lui nu este un simplu milog care numără mătâni, ci un învățat înzestrat. Și o luară de la capăt, lama prizând tutun, ștergându-și ochelarii și turuind ca o moară stricată, într-un amestec uluitor de urdu și tibetană. Auzise de călătoriile pelerinilor chinezi Fu-Hiouen și

¹ Vărul și rivalul lui Buddha.

Hwen-Tsiang și era nerăbdător să afle dacă exista vreo traducere a jurnalului lor de călătorie. Își ținu răsufierea când răsfoi neajutorat paginile din Beal și Stanislas Julien.

— E toată aici. O comoară sub lacăt.

Apoi își luă o mină respectuoasă ca să asculte fragmentele pe care englezul le traducea la repezeală în urdu. Auzi pentru prima dată de eforturile învățaților europeni, care, cu ajutorul acelor cărți și a încă o sută de documente asemănătoare, identificaseră Locurile Sfinte ale budismului. Apoi i se arată o hartă impresionantă, însemnată cu puncte și linii galbene. Degetul lui maroniu urmă creionul custodelui punct cu punct. Acolo era Kapilavastu, acolo, Regatul de Mijloc, iar dincolo, Mahabodhi, Mecca budismului; și iată și Kusinagara, trist lăcaș al morții Celui Sfânt. Bătrânul își plecă o clipă capul deasupra hârtiilor, păstrând tăcerea, iar custodele își mai aprinse o pipă. Kim adormise. La trezire, conversația, tot animată, era mai pe înțelesul lui.

— Și așa m-am hotărât, o, Izvor al Înțelepciunii, să merg în Locurile Sfinte, pe unde au trecut pașii Lui: la Locul Nașterii, chiar și la Kapila; apoi la Mahabodhi, care este Buddh Gaya, la Mănăstire, la Parcul Cerbilor, la locul morții Sale, zise lama.

Apoi adăugă cu glas scăzut:

— Și am venit aici singur. De cinci, șapte, optsprezece, patruzeci de ani îmi stăruie în minte gândul că Vechea Lege nu e păstrată cum se cuvine, fiind acoperită, după cum știi, de ispite diavolești, farmece și idolatrie. Întocmai cum a zis și copilul de afară, chiar adineauri. Da, întocmai cum a zis copilul, cu *būt-parasti*.

— Așa se-ntâmplă cu toate religiile.

— Crezi? Am citit cărțile din lamaseria mea și le-am găsit lipsite de miez; iar ritualul de mai târziu, cu care ne-am împovărat noi, cei care urmăm Legea Reformată... Nici el nu prețuiește prea mult în ochiiăștia bătrâni. Până și discipolii Desăvârșitului sunt învrăjbiți. Totul e amăgire. Da, *maya*, amăgire. Dar altă dorință am eu...

Chipul zbârcit și gălbejit se apropie la câțiva centimetri de cel al custodelui, iar unghia lungă de la arătător bătui în masă.

— Cu ajutorul acestor cărți, învățații voștri au urmărit Binecuvântatele Tălpi în toate peregrinările Lor; dar sunt lucruri pe care nu le-au căutat temeinic. Nu știu nimic, nimic nu știu, dar mă duc să mă eliberez de Roata Lucrurilor, apucând pe un drum larg și deschis, zise lama și zâmbi triumfător. Ca pelerin către Locurile Sfinte, dobândesc merit. Dar asta nu e tot! Dă-mi voie să-ți spun un adevăr. Când Milostivul nostru Stăpân, pe vremea în care era încă un copil andru, a început să-și caute o soție, bărbații de la Curtea tatălui Său au spus că e necopt pentru însurătoare. Știi?

Custodele încuviință din cap, întrebându-se ce o să urmeze.

— Așa că i-au pus la încercare puterea, de trei ori, împotriva tuturor doritorilor. Iar la proba Arcului, pentru că l-a frânt pe cel pe care i l-au dat la început, Domnul nostru a cerut un arc pe care să nu-l poată îndoi nimeni. Știi?

— Stă scris. Am citit.

— Și, depășind în zbor toate celelalte însemne, săgeata s-a tot dus, până nu s-a mai văzut. Până la urmă, a căzut și, din locul în care s-a înfipt în pământ, a țâșnit un șuvoi de apă care de îndată s-a prefăcut într-un Râu, un Râu care, din milostenia Domnului nostru și prin meritul pe care l-a dobândit înainte de a se elibera, are darul de a-l spăla de orice întinare și pată de păcat pe cel ce se îmbăiază în apele lui.

— Așa stă scris, zise custodele cu tristețe.

Lama trase adânc aer în piept.

— Unde e Râul acela? Izvor al Înțelepciunii, unde a căzut săgeata?

— Din păcate, nu știu, fratele meu, răspunse custodele.

— Dacă așa ți-e voia, să uiți singurul lucru pe care nu mi l-ai spus... Nu se poate să nu știi! Sunt un moșneag, mă vezi doar! Îmi plec capul între tălpile tale și te rog să-mi spui, o, Izvor al Înțelepciunii! Știm c-a tras cu arcul! Știm că săgeata a căzut! Știm că șuvoiul a țâșnit! Atunci unde e Râul? Visul mi-a zis să-l caut. Așa c-am venit. Sunt aici! Dar unde e Râul?

— Dac-aș ști, crezi că n-aș striga în gura mare?

— Prin el te eliberezi de Roata Lucrurilor, zise lama mai departe, fără să-i dea atenție. Râul Săgeții! Mai gândește-te! Poate

un pârâiaș secat din cauza căldurii? Dar Cel Sfânt n-ar amăgi așa un bătrân...

— Nu știu. Nu știu!

Lama își apropie din nou chipul cu o mie de zbârcituri la o palmă de chipul englezului.

— Văd că nu știi. Fiindcă nu ești de Legea noastră, lucrul ăsta ți-e ascuns.

— Da, ascuns, ascuns!

— Suntem legați amândoi, fratele meu! Dar eu, zise el, ridicându-se cu o fluturare bruscă a veșmântului moale și gros, eu mă duc să mă eliberez! Vino și tu!

— Sunt legat, zise custodele. Dar încotro vrei s-o apuci?

— Mai întâi la Kashi Benares, unde altundeva? Acolo o să mă-ntâlnesc cu un adept al adevăratei credințe, într-un templu jainist¹ din acel oraș. Și el este un Căutător într-ascuns și poate c-aș învăța de la el, cine știe? Poate c-o să vrea să mă-nsoțească la Buddh Gaya. De acolo, spre nord și spre vest, spre Kapilavastu, unde o să caut Râul. Ba nu, o să-l caut peste tot pe unde o să trec, fiindcă nu se cunoaște locul unde a căzut săgeata.

— Și cum o să călătorești? E mult până la Delhi și încă și mai mult până la Benares.

— Pe jos și cu trenul. De la Pathankot, după ce am coborât din munți, am venit aici cu un *t-ren*. Merge iute. La început am fost uluit să văd stâlpii ăia înalți de pe marginea drumului cum își smucesc întruna firele, zise el, mimând felul în care se lasă în jos și se leagănă firele când trenul trece în viteză pe lângă stâlpii de telegraf. Dar, mai târziu, am început să simt că nu mai am aer, așa c-am luat-o pe jos, așa cum sunt obișnuit.

— Și ești sigur de drumul tău? Întrebă custodele.

— Pentru asta, e de-ajuns să pui o întrebare și să dai bani, iar responsabilii te-ndrumă spre locul în care vrei să mergi. Atâta lucru știam și eu din lamaseria mea, spuse lama cu mândrie.

— Și când pornești la drum? Întrebă custodele, iar amestecul de cucernicie tradițională și progres, caracteristic Indiei de astăzi, îl făcu să zâmbească.

¹ Religie indiană care propovăduiește nonviolența.

— Cât mai repede cu putință! O să trec prin locurile vieții Sale până o s-ajung la Râul Săgeții. Oricum, există o foaie pe care sunt însemnate orele trenurilor care pleacă spre sud.

— Și cum o să te descurci cu mâncarea?

De obicei, lama aveau la ei o sumă de bani consistentă, dar custodele voia să fie sigur.

— Pentru nevoile drumului, am luat cu mine strachina de cerșit a Domnului. Da. Așa cum a umblat El, umblu și eu, lăsând în urmă tihna mănăstirii mele. Când am plecat din munți, mă-nsoțea un *chela* – un discipol – care cerșea pentru mine, așa cum cere Legea, dar, poposind o vreme în Kulu, l-a lovit febra și a murit. Acum nu mai am *chela*, dar o să iau strachina pentru pomană și astfel o să le dau ocazia celor miloși să dobândească merit.

Dădu din cap vitejește. Învățații din lamaserii nu cerșesc, dar lama era un entuziast în căutările lui.

— Fie cum spui, zise custodele, zâmbind. Dă-mi voie acum să dobândesc merit. Noi doi suntem din aceeași breaslă. Uite un carnet nou, cu hârtie albă, englezească. Uite și creioane ascuțite, subțiri și groase, numai bune pentru un scrib. Acum dă-mi ochelarii!

Custodele se uită prin ei. Erau foarte zgâriați, dar dioptriile erau aproape aceleași ca ale ochelarilor săi, pe care îi strecură în mâna lui lama, spunând:

— Încearcă-i pe ăștia!

— Ca fulgul! Sunt ușori ca fulgul! zise bătrânul, întorcând capul cu încântare și încrețindu-și nasul. De-abia îi simt! Ce limpede văd!

— Sunt din *bilaur* – cristal – și n-o să se zgârie niciodată. Sper să te ajute s-ajungi la Râu, fiindcă ai tăi sunt!

— O să-i iau, și o să iau și creioanele și carnetul alb, zise lama, ca pe un semn de prietenie între preot și preot. Iar acum...

Se scotoci la brâu, desprinse cleștișorii de zale de fier și puse tocul de stilou pe masa custodelui.

— Ca amintire între noi doi: tocul meu de stilou. E un lucru tot atât de vechi, pe cât sunt eu de bătrân.

Era o piesă cu un model vechi, chinezesc, dintr-un fier cum nu se mai topește în zilele noastre. Iar sufletul de colecționar din pieptul custodelui se fixase asupra lui chiar de la început. Lama nu vru să-și retragă darul cu niciun chip.

— La întoarcere, după ce o să găsesc Râul, o să-ți aduc o imagine pictată cu Padma Samthorā¹, așa cum obișnuiam să lucrez pe mătase, pe vremea când eram în lamaserie. Da, și una cu Roata Vieții, chicoti el, căci suntem din aceeași breaslă.

Custodele l-ar mai fi reținut. Puțini erau cei care mai dețineau secretul picturilor budiste convenționale, făcute cu pensula și cu stiloul, care erau, cu alte cuvinte, pe jumătate scrise și pe jumătate desenate. Dar lama ieși cu pași mari, cu fruntea sus, și, după ce se opri o clipă în fața mării statui a lui Bodhisattva în meditație, trecu iute prin turnichet.

Kim îl urmă ca o umbră. Ceea ce auzise îl încântase foarte tare. Nu-i mai fusese dat să vadă un asemenea om și avea de gând să-l cerceteze în continuare, așa cum ar fi cercetat o clădire nouă sau un festival ciudat din orașul Lahore. Lama era comoara lui, găsită de el, la care nu voia să renunțe. Mama lui Kim fusese și ea irlandeză.

Moșneagul se opri lângă Zam-Zammah și își roti privirea până îl zări pe Kim. Elanul pentru pelerinaj îl părăsise o clipă și se simțea bătrân, oropsit și foarte pustiit.

— Nu sta sub tunul ăla! zise sergentul, dându-și importanță.

— Hei! Bufnițo! răspunse Kim în locul lui lama. Stai sub tun dacă-ți face plăcere. Când ai furat papucii lăptăresei, Dunnoo?

Era o acuzație fără niciun temei, azvârlită pe nepusă masă, dar îi închise gura lui Dunnoo, care știa că, la nevoie, strigătul cristalin al lui Kim ar putea să mobilizeze legiuni întregi de băieți răi din bazar.

— Și pe cine ai proslăvit înăuntru? întrebă Kim afabil, ghemuindu-se lângă lama, la umbră.

— N-am proslăvit pe nimeni, copile! M-am plecat dinaintea Desăvârșitei Legi.

¹ Nașterea lui Buddha, pictată pe mătase.

Kim primi acest nou zeu fără emoție. Știa deja câteva zeci.

— Și cu ce te ocupi?

— Cerșesc. Tocmai mi-am amintit c-a trecut mult timp de când n-am mai mâncat sau băut. Cum se obișnuiește să se ceară milostenie în orașul ăsta? În tăcere, ca în Tibet, sau cu voce tare?

— „Cei care cerșesc în tăcere mor de foame tot în tăcere“, zise Kim, citând un proverb local.

Lama încercă să se ridice în picioare, dar se prăbuși la loc, suspinând după discipolul său, mort în îndepărtata vale Kulu. Kim se uita la el pieziș, cu atenție și curiozitate.

— Dă-mi strachina! Îi știi pe oamenii din orașul ăsta – pe toți care sunt darnici. Dă-o și o să ți-o aduc înapoi plină!

Bătrânul îi dădu strachina cu simplitatea unui copil.

— Tu odihnește-te! *Eu* îi știi bine pe oameni.

Și o luă la fugă spre prăvălia unei *kunjri*, o vânzătoare de legume dintr-o castă inferioară, care se afla peste drum de linia de tramvai de la marginea orașului, la capătul Bazarului Motee. Femeia îl știa de mult pe Kim.

— Oho, te-ai făcut yoghin, de vii cu strachina de pomană? strigă ea.

— Nu, zise Kim cu mândrie. A sosit un preot nou în oraș, un om cum n-am mai văzut.

— Preot bătrân, tigru tânăr, zise femeia cu supărare. M-am săturat de preoți noi! Se așază pe mărfurile noastre ca muștele. Oare tatăl fiului meu e un izvor de milostenie, ca să le dea de pomană tuturor celor care cer?

— Nu, spuse Kim. Bărbatul tău este mai degrabă *yagi* – arțăgos, decât yoghin – om sfânt. Dar preotul ăsta e nou. Sahibul din Casa Minunilor i-a vorbit ca unui frate. O, măicuță, umple-mi strachina asta! M-așteaptă preotul.

— Numai strachină nu e aia! E un coș cât un burdihan de vacă! Ceri la fel cât cere și sfântul taur al lui Shiva¹. A luat deja,

¹ Datorită lui Nandi, taurul care îl însoțește pe zeul Shiva, taurii sunt considerați animale sacre în hinduism.